

SLOVENSKE LJUDSKE PESMI III, Pripovedne pesmi. Uredili: Marko Terseglav, Igor Cvetko, Marjetka Golež, Julijan Strajnar. Ljubljana, Slovenska matica, 1992, 493 str.

Po enajstletnem premoru je v zbirki Slovenske ljudske pesmi izšla tretja knjiga, ki združuje legendarne in socialne pesmi.

Spremembe v uredniškem odboru, pojasnjene v predgovoru, so vplivale le na čas izida, medtem ko so sami principi ureditve dela ostali bolj ali manj nespremenjeni. Glede na konstantnost redakcijskih in izdajateljskih principov, ob katerih so malenkostne novosti skoraj neopazne, se delo popolnoma sklada s predhodnima zbirkami, zaradi precejšnje časovne zamude pa niso bile upoštevane pesmi, posnete oziroma odkrite po letu 1971.

Ureditev zbirke torej ostaja bolj ali manj enaka: seznamom, potrebnim za razumevanje zapisov v knjigi, sledi uvod, ki vsebinsko pojasnjuje delo samo. Knjiga prinaša legendarne pesmi, ki so bile delno objavljene že v drugi knjigi, zaradi njihove številčnosti pa je 44 tipov predstavljenih v tretji zbirki. V uvodu so pojasnjeni vzroki za njihovo številčnost, opozorjeno pa je tudi na druge razsežnosti, ki jih imajo legendarne pesmi. Predstavljene so pesmi, ki govorijo o pomoči svetnikov v raznih življenjskih situacijah, in tiste, ki na svoj način opisujejo življenje svetnikov. Poleg svetniških legend so objavljene pesmi, ki govorijo o plačilu za krepostno življenje ali pa o človeški hudobiji in kaznih zanjo, in božjepotne legende.

Drugi del knjige prinaša socialne pesmi oziroma pesmi, v katerih je navzoč socialni konflikt. V sami zbirki na nov tematski sklop ni nobenega opozorila – da gre za novo temo, razberemo šele iz kazal ob koncu knjige. Na prvi pogled

nelogično združevanje legendarnih in socialnih pesmi je ob seznanitvi z vsebino razumljivo: socialnokritično ost navadno omili ali pa celo popolnoma nadomesti zatekanje k nadnaravnemu. Socialne pesmi zajemajo le manjši del zbirke.

Nepogrešljivi del in hkrati posebna vrednost te znanstvene zbirke so izčrpna in komentirana kazala. Kazalo pesmi po metrično-ritmičnih tipih je v primerjavi s kazali prejšnjih dveh knjig obsežnejše, saj zajema vse tipe, hkrati pa je poenostavljeno, tako da je dostopno širšemu krogu. Po tipih verzov oziroma po njihovi metrično-ritmični strukturi so tako razdeljene vse variante. Novost je tudi v tem, da je v tej knjigi za ponazoritev verzne strukture namesto črkovnega sistema ponovno uporabljen stari grafični sistem, medtem ko je pri kazalu kitičnih oblik za ponazoritev vsebinske različnosti verzov t. i. Voduškov črkovni sistem ohranjen.

Vsa kazala – ta so, kot rečeno, daljša kot v prejšnjih dveh zbirkah – opozarjajo na posebnost ljudskega petja, in sicer predvsem zato, da bi preprečili nesporazume in različne interpretacije. Daljši in izčrpnější so tudi angleški povzetki.

Tretja knjiga v zbirki Slovenske ljudske pesmi tako kljub časovnemu zamiku prinaša dragoceno, znanstveno opremljeno gradivo, ki skupaj z ostalimi zbirkami odstira vrednote slovenskega ljudskega pesemskega izročila.

Marija Klobčar

ZMAGA KUMER, Oj, ta vojaški boben. Slovenske ljudske pesmi o vojaščini in vojskovanju. Celovec, Založba Drava, 1992, 214 str.

Zbirka Slovenske ljudske pesmi o vojaščini in vojskovanju je specifičen prikaz slovenske zgodovine in slovenskega značaja. Avtorica zbirke, dr. Zmaga Kumer, je namreč slovenske vojaške pesmi s širokim védenjem strnila v zanimiv preplet, ki je v občutju slovenske osamosvojitve postavil pred nas še eno izmed ogledal.

Delo je zasnovano kot premišljeni izbor najznačilnejših primerov vojaških pesmi, torej ne zajema vseh razpoložljivih pesmi o vojaščini, celo vseh variant ne. To zbirke vsebinsko ne bi obogatilo, povečalo bi le njen obseg. Izbrane pesmi so razvrščene v dva dela. Prvi vsebuje pesmi, ki se nanašajo na vojaščino nasploh, in sicer na novačenje od časa najemniških vojsk in vpoklicev po uvedbi splošne vojaške obveznosti do prve svetovne vojne, o nekdanjih vojaških skrivačih in o občutjih ob najrazličnejših stiskah. Drugi del zaznamujejo pesmi, v katerih je čutiti odmev vojn, ki so tako ali drugače zadevale Slovence od začetka 18. stoletja do prve svetovne vojne.